

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Az „UJ KELET” telefonjai

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal — — — 977
Zs. N. Sz. — — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 450
Félévre — — — 240
Negyedévre — — 130
Egy hónapra — — 45
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában

Egy hónapra — — 12 ck
Egy szám — — — 1 ck

VI. évfolyam, 8. szám

Cluj — Kolozsvár, 5683. Adar 11.

1923. február 27. Kedd

Döntés előtt a keleti kérdés

Angora még tanácskozik. Béke vagy háború. A szövetségesek engednek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Angora, február 26. A népbiztosok tanácsa előreláthatóan ma terjeszti a nemzetgyűlés elé a békeszerződés tervezetéről folytatott tanácskozások jegyzőkönyveit. A kormány jelentés fog tenni, amely hírszerint a következőket tartalmazza: elfogadja a szerződés-tervezetnek összes rendelkezéseit, amelyeket a szövetségesek a törökökkel közösen állapítottak meg. Egyes lényegtelenebb kérdésekre vonatkozóan módosításokat javasolnak. A politikai és pénzügyi kérdéseket olyképpen ohajtják szétválasztani, hogy a pénzügyi kérdésekről csak a békeszerződés aláírás után tárgyaljanak. Azt hiszik, hogy a nemzetgyűlésen élénk vita lesz, mert sokan a szerződés ellen foglalnak állást, de remélik, hogy a szavazásnál mégis a kormány javaslatát fogják elfogadni.

Konstantinápoly, február 26. Az angorai nemzetgyűlésen a lausannei konferencia megvitatása több napig fog eltartani. Az általános impresszió kedvezőbb mint eddig volt.

London, február 26. Politikai körökben nagy a nyugtalanság. mert a hat óra hosszat tartó angorai minisztertanácsról, mely Izmed pasa pártoló referálásában tárgyalta a lausannei szerződést, kedvezőtlen hírek érkeztek.

Angora, február 26. A kormány hárommillióháromszázharmincezer font sterlingnyi katonai költsön felvételét határozta el.

London, február 26. Konstantinápolyból jelentik a Timesnek: Beavatott török politikai körök véleménye szerint a szövetségesek vég-eredményben gazdasági és pénzügyi kikötések nélkül is alá fogják írni a lausannei tervezetet.

Sajtószabadság, költségvetés és alkotmány

Taktikát változtat a nemzeti párt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kormánypárt és az ellenzék egyaránt felkészült a parlament megnyitására. A kamarai és szenátusi bizottságok az utolsó simitásokat végzik az alkotmánytervezeten, az ellenzéki pártok pedig most döntenek a tárgyalásokon való részvételről. A liberális „Viitorul” az ellenzék készüldéséről ezt írja:

A parasztpárt bentmarad, azzal a fenyegetéssel, hogy ha erőszakot alkalmaznak: kivonul. A többség határozatát nevezik a caranisták erőszaknak. Ismerjük őket: akik a politikát iparrá súlyosították és képviselői napidijajukból élnek, nem fognak kivonulni. Akik künt vannak, ugyancsak be fognak jönni. A nemzeti párt a formát keresi, hogy szépítse elhatározását, az averescánusok a többi párthoz fognak igazodni. Egy bizonyos: maga Averescu tábornok nem vallja azt a felfogást, hogy az alkotmányreformot akkor sem fogja elismerni, ha azt a nemzetgyűlés megegyezéssel és főleg, ha a király is szentesíti.

A nemzeti párt taktikát változtat

A nemzeti párt egy vezetőgyénisége beszélgetést folytatott egy fővárosi lap szerkesztőjével, aki a következőkben adja vissza az erdélyi politikusi felfogását pártja taktikájáról:

— Nem vagyok disszidens. A nemzeti párt nem áll egyes vezetők diktatúrája alatt, mint a liberális párt és ezért a pártból senki nem kénytelen kilépni. Igaz, hogy utóbb bizonyos mértékben visszavonultam az aktivitástól, de csak azért, mert a hardi taktika megváltoztatását kívánom. Ellenzéki pártnak egyetlen alkalmat nem szabad elszalasztani, hogy üssön a kormányon. A parlamenten-kívüli akcióval szemben kötelességünk a parlamentbe is visszatérni. Ez nem következetlenség, ott minden nap, minden felszólalónk emlékeztetni fog a módra, amellyel ezt a parlamentet összeterrorizálták. A magyar parlamentben tanultunk a 48-asoktól, akik Wekerle és Tisza István ellen sok eredménnyel obstruáltak. Mi a parasztpárttól támogatva igen sok keserű napot szerzhettünk a kormányon. A liberálisok, amikor Averescu parlamentjéből kivonultak, négyen voltak, mi tekintélyes számmal állunk szemben a többséggel. Be kell mennünk a parlamentbe, mert ma, amikor a kormány reakciós törekvéseit már nem leplezheti, könnyen olyan férfiakat is megnyerhetünk az erélyes ellenzéki küzdelem számára, mint Jorga Mik-

lós, aki bizonytalansággal járulna hozzá a tévhit eloszlatásához, hogy az ő magatartása többet használ a kormánynak, mint a demokráciának.

A sajtószabadság és az idegenek

Az alkotmányozó bizottság utolsó ülésén a régi alkotmány 24-ik szakaszát tárgyalták, amely a sajtószabadságra vonatkozik. Dragomirescu megkérdezi, hogy a sajtó utján csak román állampolgárok nyilváníthatják véleményüket és csak román állampolgár adhat-e ki lapot?

Disescu kijelenti, hogy a szabad véleménynyilvánítás mindenkinek természetes joga. Ezt a jogot tehát az idegenek is élvezik, a visszaéléseket természetesen a törvény megtorolja.

Ioanitecu helyesli Disescu felfogását és hozzáfűzi, hogy a sajtószabadság elve az emberi fejlődés eredménye és nem lehet mellőzni ma anélkül, hogy szembe ne kerüljünk az emberi öntudat haladásával.

Vintila Bratianu azt követeli, hogy ezt a jogot csak a románoknak adják meg, korlátlanul idegenek nem gyakorolhatják, mert ez az állami érdekeket súlyosan veszélyeztetné. Meg kell állapítanom, — mondotta Vintila Bratianu — hogy az állam érdekeit az általános emberi elvek elé kell helyeznünk.

Florescu igazságügyminiszter megkérdezi: mi történik a lapokkal, amelyek bírósági eljárás alá kerülnek, mert a régi alkotmány szerint: „egyetlen újság sem szüntethető, vagy függeszthető fel”. A kérdés megtárgyalását a következő ülésre halasztották.

A költségvetés

A március másodikán megnyíló parlament tudvalevőleg az alkotmányreformmal párhuzamosan az új költségvetést is tárgyalni fogja éjjeli üléseken. A parasztpárti „Aurora” a költségvetésről a következőket írja:

Valahányszor a valuta megjavításáról volt szó, Vintila Bratianu pénzügyminiszter mindenkor azt mondotta, hogy az mindaddig nem lehetséges, míg az ország pénzügyi helyzetét nem rendezték. Reméljük, hogy az egyműködésében észlelhető zavarok ezt nem mosták el emlékezetéből. Azt is hangoztatta, hogy a rendezést csak az ideiglenes költségvetések megszüntetésével lehet elérni. És íme a pénzügyminiszter most megint kilenc hónapra

készít költségvetést, tehát újabb ideiglenes büdzsé ad. Az elítelt módszert tovább folytatja. A költségvetés egész összege tizenkétmilliárd. Ebből 1 millió 800 millió leit a tisztviselők drágasági pótléka részére tartanak fel. A többitől kellene fedezni a tisztek drágasági pótlékát, a hatóság költségeit, a hadikártalanításokat, a régi államadóságokat és az állam folyó kiadásait. Érthető tehát, hogy ilyenformán a parlament elé kerülő költségvetés csak fikció, amely más senkit nem téveszthet meg. Erdemes feljegyezni — írja végül az Aurora — a „L'Ouvre” felhívását, amely arra ösztönzi a franciákat, hogy ne jegyezzenek a román kölcsönre: nem a román nép iránti ellenszenvből, hanem mert ennek az országnak a kormánya nem képes rendes költségvetést készíteni.

Mille Constantin a zsidókérdésről

A „Lupta” legutóbbi számában Constantin Mille, a neves román publicista vezércikkét ír „A zsidókérdés és az alkotmány” címen.

— Régen megírtuk — írja a Lupta főszerkesztője —, hogy a liberálisok bejelentései, amelyek szerint a zsidókérdést a varsaillesi békeszerződés elintézte, nem komolyak. A békeszerződés rendelkezéseit kénytelen-kelletlen rendeltörvényekkel elintézték, de ugyanakkor megtartották a régi alkotmány 7. szakaszát is, amely szerint többek között zsidó nem vásárolhat földet. A bíróság a legnagyobb zavarban volna, ha itélkeznie kellene ilyen esetben, mert a békeszerződés utjonnan kiadott dekrétummal szemben az alkotmány ellenkező utasítást adna. Az új tervezetben azt is látjuk, hogy a Versaillesben vállalt kötelezettségeket sem állja a kormány, sőt antiszemita mozgalmakat szít, hogy a zsidók jogainak kiküzdése ellen érvelhessen.

Ha a kormány most is szabotálja a zsidókérdés megfelelő elintézését, a legnagyobb energiával kell vele szembeállni. Ez a kérdés félszázad óta gátolja a román nemzet szabad fejlődését. A mód, ahogyan a zsidókérdést a kormány kezeli, újabb károkat okoz az országnak, mert teljesen elvesztjük presztizsünket. Nem hisszük — fejezi be cikkét Constantin Mille — hogy a kormánynak sikerül ez a nemzetellenes munka, de kétségtelen, hogy kísérletezik vele.

A magyarigeni választás

A magyarigeni kerületben ma zajlott le a választás Metes Péter kolozsvári prefektus liberálispartii és Dragomir Silviu nemzetipárti jelölt között. Az esti órákig a választás eredményéről nem érkezett számadatszerű értesítés. Hír szerint Metes Péter ezernél nagyobb szavazattöbbséggel győzött. Egy későbbi telefonjelentés azt közli, hogy Metes Péter 899, Dragomir Silviu pedig 840 szavazatot kapott. A választás eredményét még nem hirdették ki hivatalosan.

— Ujabb Keren Hajjeszód-akció Romániában.

Palesztina felépítésének problémája egyre súlyosabb feladatokat ró a világ zsidóságára. A Cionista Világszervezet Nagyintézbizottságának legutóbbi berlini ülésén megállapítást nyert, hogy az összes nehézségek leküzdhetők volnának, ha megfelelő anyagi erő állana rendelkezésre. Ezért elhatározták, hogy ez év tavaszán az összes országokban rendkívül nagyszabású akciót indítanak a Keren Hajjeszód érdekében. Romániába maga Natum Szokolov fog lejenni, hogy megismertesse az itteni zsidósággal a Keren Hajjeszód céljait és fontosságát. Erdélybe nemsokára leérkezik Julius Berger, Kohn Sári és Walter Turnovszky, akiket az erdélyi zsidóság már ismer.

— Csökken a tífuszjárvány Bukarestben. Bukarestből jelentik: A fővárosi tisztiorvosi hivatal jelentése szerint a kiütéses tífuszjárvány csökkenőben van.

Megoldás felő az egyetemi kérdés A kolozsvári egyetemi tanács felhívása

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Románia összes egyetemi városaiban a megzavart béke létrehozásán fáradoznak az egyetemi hatóságok. A bukaresti diákszövetség legutóbbi határozata reményt nyújt arra, hogy az egyetemeken rövidesen megkezdődhetik a nyugodt tanító munka. A bukaresti egyetemi tanácsa már el is határozta, hogy egy hétre megnyitja a könyvtárakat és diákotthont és ha ezalatt az agitáció teljesen szünetelni fog, akkor az előadásokat is megkezdik.

A kolozsvári egyetem tanácsa is ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a következő kompromisszumot teszi közzé:

Az egyetemi tanács utoljára apellál a kolozsvári diákság hazaszeretetére, belátására és helyes ítélőképességére és kéri, fontolja meg jól, amit tennie kell. Szükségesnek tartja a tanács arra figyelmeztetni a diákságot, hogy ennek az egyetemnek a megállapítása óta minden tényező legfőbb gondja a román érdekek ápolása volt. Az a férfiú, aki mindenkinél jobban örökös eme érdek fölött, I. Ferdinánd király öfelsége volt, a mi dicsőséges uralkodónk, aki a román történelem tanítására nagy alapítványával külön intézetet létesített. A tanács kötelességének tartja felhívni a diákok figyelmét azokra a segélyekre, amelyeket élvez és elsősorban a diákokotthonra. Az egyetemi tanács a történelem ellenére minden alkalmas eszközt megragadott, hogy a diákok részére minél nyugodtabb életet biztosítson. A kedvezményeket nem használta fel megtorló eszköznek, sőt ellenkezőleg, kiegészítette és fejlesztette azokat a diákság javára.

Az egyetemi tanács nem helyezkedett szembe a hallgatóság jogos követelései, sőt támogatta minden erejével és erős az elhatározása, hogy azoknak egész terjedelmükben való megvalósításáig kitart a diákság mellett.

Az egyetemi tanács felhívja az egyetemi hallgatók figyelmét az előrehaladott időre. Uj akadályokat, amelyeket a nyugodt tanítás újrafelvételé elé gördítenének a diákok, nehézségeket idéznek elő és olyan elhatározásokra bírják az egyetemi tanácsot, melyeket legjobb belátása szerint eddig alkalmazni nem akart, de amelyeket kénytelen lesz meghozni, hogy elhárítson olyan veszélyeket, amelyek ártalmasak volnának az országra és nagyon sajnálatosak a diákság szempontjából.

Az egyetemi tanács bizik abban, hogy felhívását a diákság meg fogja hallgatni és abban a helyzetben lesz hamarosan, hogy nyilvánosságra hozhatja a nyugodt munka megkezdésének napját, amely a mai súlyos időkben annyira szükséges.

Jakobovici rektor.

A zsidó színészet

II.

Goldfaden Bukarestben bevárta a háború végét, társulatában állandó szelekciót csinált, úgy, hogy amikor a békekötés után Odesszába utazott, itt már művészekből álló társulattal lépett föl. A női szerepeket nők játszhatták, mert Odesszában már akadnak zsidó hajadonok, akik ki mertek jönni a nézőtér elé ágálni. Odesszában adatta elő „Bar Kochba” és „Szulamit” című operettjét, majd más történeti tárgyú énekes szindarabokat, amelyekben többször nagyon találón jellemezte az alakokat és értett a történeti levegő érzékeltetéséhez. A darabok nagy népszerűséghez jutottak, nem utolsósorban a darabokba szőtt népdalok miatt. Irodalmi alkotások bemutatására akkor még nem lehetett gondolni, nagyon meg kellett elégedni azzal, hogy volt zsidó színház és volt zsidó közönség, amely a színházakat legtöbbször zsúfolásig megtöltötte. Színházak pedig egymásután alakultak mindazokban a városokban, ahol zsidó tömegek éltek. A zsidó színház legközelebbi fejlődési fokán a más nyelven írott zsidó témájú darabok bemutatása állott. Egy Lerner nevű színházigazgató. Scribe zsidónőjét, majd Gutzkow Uriel Acostáját, Lessing Náthánját hozta színre.

Alig kezdett izmosodni a zsidó színészet, amikor 1883-ban az orosz kormány a zsidóellenes intézkedések során elrendelte a zsidó nyelvű előadások beszüntetését. Eleinte úgy segítettek magukon ezek a színházak, hogy a

Nem kételkedhetünk benne, hogy az egyetemi tanács emelkedetthangú felhívása megteszi hatását a már jobb belátás felé törekvő diákság körében. A zsidóság a legjobb szándékkal igyekszik egyengetni a békés kibontakozás útját. A romániai zsidók szövetsége felhívást intézett valamennyi zsidó hitközséghez, hogy a rokonok által nem reklamált holttesteket bocsássák a tudomány rendelkezésére.

Minkovics bukaresti osvostani dékán kijelentette, hogy az egyetem előadásai néhány napon belül feltétlenül megnyitnak a laboratóriumi és klinikai munkálatokkal, könyvtárakkal egyidejűleg. Nagyon szomorú dolog, hogy az egész világ tudja, hogy a román egyetemek diákgagitációk miatt zárva voltak.

79.000 dunam földet vásárolt a Zsidó Nemzeti Alap Palesztinában

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Zsidó Nemzeti Alap jeruzsálemi főirodája nemrég tette közzé az elmúlt év három első negyedéről szóló jelentését. Eszerint az adományok végső összege 64.200 font volt ebben az időben. Ez az összeg, összehasonlítva az 1921. év kilenc hónapjára eső 90.000 fonttal, mintegy 30 százalékos visszaesést mutat. Ennek az érzékeny visszaesésnek okait Kelet- és Középeurópa szinte mindegyik államának rohamos valutahanyatlására, a győztes államokban is lappangó gazdasági krízisre és a Keren Hájjeszód egész világra kiterjedő erős propagandájára vezet vissza.

Most, miután a Nemzeti Alap irodája a kívánatnak engedve Jeruzsálembé tette át székhelyét, remélhető, hogy a gyűjtés ismét emelkedő irányzatot vesz. Az Alap szervezete érintetlen marad. Ismét 49 ország szerepel a kimutatásban a következő összegekkel: Egyesült Államok 19.284, Anglia 6661, Mezopotámia 5244, Csehszlovákia 4776, Palesztina 3693, Lengyelország 2656, Dél-afrika 2437, Argentína 2352, Ausztrália 1555, Németország 1448, Keletgalícia 1064, Újzeland 984, Kanada 982, Hollandia 828, Besarabia 787, Belgium 780, Kína 615, Karbin 601, Jugoszlávia 576, Lettország 564, Elzász-Lotharingia 543, Egyiptom 537, Svájc 462, Románia 420, Lett-Kovno 386, Nyugatgalícia 383, Ausztria 374, Szingapore 360, Görögország 341, Bukovina 340, Erdély 268, Tunisz 268, Chile 247, Törökország 235, Szmirna 215, Lett-Wilna 211, Esztország 147,

India 118, Japán 107, Franciaország 103, Brazília 77, Finnország 51, Dánia 49, Holland-India 37, Marokkó 30, Magyarország 28, Fiume 16, Bulgária 15, Norvégia 13, Filippin-szigetek 8 font, összesen: 64.216 font.

A megoszlított bevételek ellenére a Nemzeti Alap kiszélesítette palesztinai munkatervét, különösen a földvételek felé, mely most kerekén 79.000 dunamot tesz ki. Hogy a munka folytatásához szükséges eszközöket a jövőben is biztosítsa és hogy a galutot Erec Jizraellel szorosabban összekapcsolja, a Nemzeti Alap direktóriuma megbízottakat küldött ki az egyes országokba. Az első sikerek már jelentkeznek. Erdélybe is nemsokára megérkezik a Nemzeti Alap kiküldöttje, hogy újjászerveze ezt a rendkívül fontos eszközt a Zsidó Palesztina felépítésének.

A Zsidó Nemzeti Alap filmje: „Az új Palesztina” mint agitációs eszköz fényesen bevált. Eddig 18 országban mutatták be. A nagyközönségnek most először volt alkalma a Nemzeti Alap földjén dolgozó chalucok odaadó, eredményes munkájába bepillantást nyerni. A Palesztina iránti érdeklődés úzzel kétszertelenül emelkedett. A bevételek is a várakozásnak megfeleltek. Jellemző az a beszéd, melyet Hágában a film legelső bemutatója alkalmával dr. Vissor közoktatásügyi miniszter tartott. A Zsidó Nemzeti Alap munkáját mint az igazi hazaszeretet példaképet aposztrofálta és a közönség partfogásába ajánlotta.

— Elnökválság a kolozsvári hitközségben. A kolozsvári ortodox zsidó hitközség elöljárósága tegnapi ülésén Tischler Mór hitközségi elnök bejelentette, hogy állásáról lemond. Az egybegyűlt elöljárósági tagokat meglepte a váratlan bejelentés és mindnyájan kapacitáltak Tischler Mórt az elnöki székben való megmaradásra. Az elnök azonban kijelentette, hogy semilyen körülmények között nem vállalja tovább az elnöki tisztséget. A tizenhét elöljárósági tag közül tizenegyen azonosították magukat a távozó elnökkel és szintén lemondtak. Valószínűleg új választásra kerül a sor, amit két héten belül szándékoznak megejteni. Értesülésünk szerint az elnök lemondásának okai a hitközségnek a szefárd csoporttal szemben tanúsított magatartás körül támadt nézeteltérésekkel függnek össze. A szefárd ügy élnépen foglalkoztatja a hitközség tagjait. Tegnapi óta Kolozsváron tartózkodik dr. Joneson, a bukaresti kultuszminisztérium vezérigazgatója, aki megkísérli, hogy a feloszlott szefárd hitközség tagjai és a nagy hitközség közötti további jogviszony tekintetében békés megegyezést hozzon létre. A tárgyalások még nem értek véget.

darabok címeit német nyelven hirdették, de rövid idő elmultával az ilyen „kiterített” darabokat nem engedtek előadni. A társulatok Lengyelországba mentek, Romániába és Magyarországra, de nem tudtak gyökeret verni sehol. Így jutottak ki végre Amerikába, ahol tömegesen élő keletről kivándorolt zsidók között helyezkedtek el. Az első trupp Newyorkban mutatkozott be, a többiek elszórádtak az Unió különböző zsidó centrumaiban.

A zsidó színészet fejlődését amint azt másként el sem lehet képzelni, Amerikában is Goldfaden alkotásai szerint igazodott. Akármilyen témát vittek a színpadra, vidámat vagy szomorut, kacagtatót vagy megrázót, azt csak kuplékkal és táncokkal lehetett a közönség előtt bemutatni. Igen gyakran a tömeg romlott ízlésének megfelelő trágárságokat és adtak elő, de ez muló korszak volt a zsidó színészetben, amely kulturális célok felé haladt és sokban hozzájárult az ízlés fejlesztéséhez és a tömegek életmódjának emeléséhez. Lateiner és Horowitz körülbelül kétszázötven darabot „gyártottak”, amelynek témái a kikeresztelkedett zsidó kigunyolása, vagy kárhóztatása, itt-ott bibliai tárgyak vagy történetiek is akadtak, de a legjobb akarat mellett sem lehetett ezekről megállapítani, hogy akár propagandát akartak volna szolgálni, akár esztétikai célokat. A kasszacsináláson túl másféle cél nem lebegett a szerzők és a színezőzők szemében.

Gordin darabjai emelték ki súlyosságából a zsidó színészetet. A Poltava mellett Mirogradban született 1853-ban. Orosz újságíró volt fiatal

korában és azzal a gondolattal foglalkozott, hogy orosz és zsidó tolsztojánusokkal egy tisztult, magasabb emberiséggel telített vallás alapjait teremtesse meg. A vallás hirdetői a zsidóság és kereszténység összekötő kapcsait keresték, de a tényleges munkának gyorsan véget vetett az 1881. évi orosz pogrom, amely megmutatta, hogy külön népi életre és népi szervezkedésre van szüksége a zsidóságnak. Gordint nem jőzanították ki az események, továbbra is hasonló utakon kereste az emberiség boldogulását és 1892-ben Amerikába vándorolt, hogy ott zsidókat és orosz parasztokat emberies egységbe kövicsoljon. Ez az igyekezete is kudarcra járt és Gordin figyelme a zsidó élet bensőséges megnyilvánulásai felé terelődött. Látta, hogy a zsidóság csak a maga életét élheti, de érezte, hogy ezt az életet civilizáltabbá kell fejleszteni és ennek nagy eszköze a színház. Mirele Efrosz című drámája (amelyet ismeretünk már az Uj Keletben) utjelző állomás az új zsidó színházi irodalomban. Az ő alkotása a Faust-szerű „Gott, Mensch und Teufel” is, (annakidején a kolozsvári Habima-színház mutatta be.) Gordin körülbelül ötven darabot adott a zsidó színpadnak közöttük, Göthe Schiller, Grillparzer, Gogol és más sok jelentős munkát fordításban és megnyitotta színműirői munkásságával a zsidó színészet új útját. Legjobb dolgozó társa e földadat megoldásában az Adler színésztrupp volt, amelynek több tagja művészi kvalitásokban föltűnő volt az akkori amerikai drámai színészek legjobbjait is. A jobb ízlésű zsidó közönséget gyorsan meghódították

Bécs, a Colosseum irodalom k fiatal írók é Még jobb, h idejári és d — Mo — Az van, nem? — Ige — Ot

Végign helyen, ahol Lajos, azelőt szer az Otth — lepödtém. — Ka — En beszél).

Leülte — Olv

Látott sok é

Elmond

utoljára is o

engem minde

érdekel csak,

lami gulákkal

regi olyast n

tudja bennem

látását az eg

inni. Jó az, I

tudnám vinni

Kassák is ké

Altalan

mellett. ns a

szélesebb ter

innen is, onn

asztal mellé,

egész kis elő

magyarazgatás

A főké

dalom azt az

háboru alatt

milyen feszer

gokban, ahol

szilárdult.

— A f

amelyeket el

pszichológiai

mely állambar

váltotta, az e

periódus, (szir

és gyors ter

silányságokra

Arról azonban

jeleneteket

tett lemondá

lassu, kitar

A Gordin-da

Avuja”, ama

rontottt, tan

A Gordin-dr

tehetség alko

vagy aktuális

Jellemző G

belátta ezt, h

egy cikkében

„Nem

melni magun

addig, amig

ember, min

színházhoz, a

mint az egzi

Mégis

amikor Gor

darabjai ke

színházakban

padokon ad

Hirschbein é

lési közönsé

vel bevonult

kuma is. I

nem érkez

hozza.

A Café Colosseumban

Beszélgetés Kassák Lajossal

— Az Új Kelet kiküldött munkatársától —

Bécs, február. A Nussdorferstrassen van a Colosseum-kávéház, ide szoktak járni a modern irodalom képviselői, a „Ma“ körül csoportosuló fiatal írók és művészek, éltkön Kassák Lajossal. Még jobb, ha így mondom: Kassák Lajos szokott idejárni és ő utána jönnek ide a fiatalok.

— Mondja főur, ismeri Kassák urat?

— Azt a körhajút?... Olyan apostolarca van, nem?

— Igen, igen...

— Ott ül az utolsó ablaknál az oszlop mögött.

Végigmentem az asztalok között és azon a helyen, ahol a főur mondta, tényleg ott ült Kassák Lajos, azelőtt hat évvel Budapesten láttam egyszer az Otthonban — de micsoda geometriai arc! — lepödttem meg és feléfordultam.

— Kassák Lajos?

— Én vagyok (még mindig tót akcentussal beszél).

Leültem melléje és elkezdtünk beszélgetni.

— Olvastam, hogy volt Palesztinában...

Látott sok érdekességet?

Elmondtam neki egyet-mást keleti utamról, utójára is odáig érkeztem, hogy akármerre vagyok, engem mindenütt az emberi élet megjavulása érdekel csak, nem törődtem Egyiptomban sem a régi gulákkal és piramisokkal, ha tud nekem valami olyast mondani, kértem Kassákot, ami ki tudja bennem szélesíteni az emberek sorsának megvilágítását az egész világon, beszélje el, meg fogom írni. Jó az, ha erdélyi olvasóimat pár percre fel tudnám vinni a bécsi kilátótoronyba, amelyről Kassák is kémlélődik.

Általánosságban megmaradtunk az irodalom mellett. Csak ahogy Kassák beszélni kezdett és mind szélesebb terekre vonatkoztatta ki megállapításait, innen is, onnan is kezdtek huzni a székeket az asztal mellé, amelyen ültünk, a végén már egy egész kis előadástétele volt a nyomottarcu tótoeska magyarázatára.

A főkérdésem az volt, megtartotta-e az irodalom azt az emberjavító erejét, amely belőle a háború alatt az egész világon kilüktetett és hogyan eszereje maradt meg azokban az országokban, ahol a forradalom megbukott, vagy megszilárdult.

— A forradalmakat. — válaszolta Kassák — amelyeket elsődlegesen a háború által előállított pszichológiai okok robbantottak ki és amelyek, némely államban, gazdasági okokon buktak meg, felváltotta, az elbukott országokban, egy passzív periódus, (szintén forradalmi periódus!) amelyben

és gyors tempóban változott meg a többi silányságokra berendezett színház műsora is. Arról azonban, hogy a drámákba táncos-énekes jeleneteket ne vigyenek, sokáig nem lehetett lemondani, mert a közönség izlését csak lassu, kitartó munkával tudták átgymni. A Gordin-darabok legértékesebbje „Elisa ben Avuja“, amelyben a görög műveltségű megfontolt tanaita tragikus bukását mutatja be. A Gordin-dramák azonban nem egy teremtő tehetség alkotásai de nagy művek utánérzései, vagy aktuális témákra huzott drámai köntösök. Jellemző Gordinra, hogy ő maga nemcsak belátta ezt, hanem nyíltan meg is mondta egy cikkében e szavakkal:

„Nem hiszem, hogy ki fogunk tudni teremni magunkból igazi drámai tehetséget mindaddig, amíg a szerzők nagy része csupa olyan ember, mint én, aki véletlenül kerültem a színházhoz, akit nem annyira a hivatottság, mint az egzisztencia keresése hozott ide.“

Mégis abban az időben, 1909 körül, amikor Gordin meghalt, már „hivatottak“ darabjai kerültek színpadra. Nemcsak zsidó színházakban, hanem a legjobb német színpadokon adták elő Schalom Asch, Pinsky, Hirschbein és mások szindarabjait művészi izlésű közönség osztatlan tetszése mellett. Anskivel bevonult a színpadra a zsidó lélek misztikumuma is. És ha a nagy zsidó dráma még nem érkezett el, az utat már kitaposták hozzá.

(Vége.)

most élünk. Produktív munkát: irodalomban művészetben, politikában és gazdaságban jelenleg csak azok végeznek, akik ezt a fordulópontot felismerték. Az egész világon beállottak a frakcióharcok és a józan politikuskok úgy Oroszországban, mint Magyarországon, Ausztriában és Németországban visszatértek a reális gondolkodáshoz. Legszebben az oroszok csalekedték ezt, akik félretették a mindenáron akcióba lendítő jelszavakat és racionális munkához fogtak. Az oroszoknak ez a lépése kihatással volt a világ összes pártjaira és a sulypon ezáltal ismét a tanításra tevődött át. A politikával párhuzamosan a művészetben is megindultak a frakcióharcok. Két csoport állott és áll ma is még egymással szemben. 1. Azok, akik minden megfontolás és okulás nélkül továbbverklizik a forradalmi jelszavakat, amelyek, helyzetüknél fogva, most csak frázisok, (ilyen a magyar irodalomban az „Akasztott Ember“ körül tömörülő Bartha Sándor-csoport) 2. és azok, akik kikapcsolódtak az aktív politikából és annak a művészetben való hirdetéséből, épen azért, mert a politikusok, kétséget kizáróan, bebizonyították, hogy jelenleg nincsen aktív lehetőség a baloldalon. A művészetben, mint emberi produktumban, a haladó művészek reviziót csináltak és újra, mint egyetlen lehetőséghez, visszamentek az alapfogalmakhoz és alapformákhoz. Megszűnt a dobpergéses, trombitás, zászlós jelszódobálás és, hogy a jövőre elkészülhessenek és a voltnál észszerűbb munkát végezzenek, arra törekednek, hogy az embereket elmélyítsék. Ez, természetesen, formai leegyszerűsödéshez vezetett. Nem jelenti ez azonban a leszűkítést, vagy a lelényegtelenedést, csupán a biztonságosabb érzést reprezentálja. Minél biztosabban áll valaki a helyén, annál gesztustalanabb és annál egyszerűbb a szava. Amit az irodalom ma mond, nem jóslás, nem ígéret, hanem konstatació.

Elmondom Kassáknak, hogy láttam a másik művészi csoportot és ugylátszik annyi letörés, lecsüggedés és megleckéztetés után sem veszítették el lendületüket.

— Á, — mondja Kassák és legyint a kezével — de elvesztették a talajt és a lezajlott forradalmakból csak romantikát szereztek!

Erről azután áttért a maga igazolására:

— Oktalanság lett volna, ha a multban én is nem azt csináltam volna, amit csináltam. De most már nem csinálhatom ugyanazt. Most védekezési taktikát kell folytatnom, hogy abból a sáncból, melybe befészkeljük magunkat, ki ne vessenek. A csakazértis-forradalom mindinkább önmagába vész és lokalizálódik.

(Most utólag eszembe jut, hogy Pozsonyban, a cseh egyetemen találkoztam egy kis pupos emberrel, egy diákkal, aki, amikor Kassákról volt szó, megvetően elhuzta a száját és azt mondta: Ne is beszéljen róla... arról a kispolgárról!) Az aktivista irodalom, mint olyan, kerül szóba.

— Ez az egyetlen irodalom — mondja Kassák —, amely az egész világon összetart és amely a legerősebben be van kapcsolódva a nemzetközi relációkba. Ehhez hasonló folyamat még soha nem ment végbe irodalomban. Művészetben sem.

Megkértem, soroljon fel néhány aktivista folyóiratot, külföldit, melyekbe ő is dolgozik.

Ezeket említette:

— „De Stil“ holland, „L' esprit nouveau“ francia, „Der Sturm“ német, „Secession“ amerikai, „Zenith“ jugoszláv, „Caira“ belga, „Selection“ németalföldi, „Gegenstand“ orosz.

— Milyen népeknél van legjobban kifejlődve az aktivista irodalom?

— A hollandusoknál — felelte Kassák — és az oroszoknál és a magyaroknál. Tehát két, forradalmat megélt és egy, forradalmat meg nem élt nemzetnél. Hollandia békés fejlődéssel jutott el oda, ahova a másik kettő csak revolúcióval érkezhetett el. És amíg a magyarok és az oroszok a képzőművészetben tünek ki, addig a hollandusok az építészeten excellálnak. Az új, monumentális, konstruktív építészeten. Általában az egész mozgalom a tudománnyal és a technikával párhuzamosan dolgozik. Művészeink mindenütt géptipu-

sokat is terveznek. Látható tehát, mennyire konstruktívak vagyunk.

— És a temperamentumos Olaszországban, ahol szintén voltak nyugtalanságok... ott mi van?

— Egészen visszahajlottak. A futurizmust onnan indították el és most visszamentek a klaszszicizmushoz. Ami pedig még megmaradt a futurizmusból, abból giccs lett.

— Mi az, ami felé az új művészet tendál?

— Az architektúra. A futurizmustól kezdve, a konstruktívizmuson keresztül, eljutottunk az új szintetikus lehetőségekhez, vagyis az új kompozícióhoz. És itt kapcsolatot lehet találni a politikai és gazdasági mozgalmakkal. Az új művészet reprezentánsai is teljes felbomlásról, vagy szintetikus kompozícióról beszélnek. Ha nagy méretekben vesszük: a kis párharcok csakugy lezáródtak, mint ahogy végére értünk a művészeti iskoláknak.

További beszélgetésünk során, amíg még együtt maradtam Kassákkal, megtudtam néhány igen érdekes és sokak előtt eddig még bizonyára ismeretlen dolgot. Így: hogy a románok egészen jelentős pozíciót foglalnak el az aktivista művészetben, a legnagyobbak egyike, Tristan Tzara is közülük való. Azonkívül: hogy a „Ma“ folyóiratról nagyon sok példány jár ki a jóvalutájú államokba, Svájcba, Franciaországba, Hollandiába, Norvégiába.

Egyébként Kassák rövidesen átvizsi lapját Berlinbe, ott fogja kiadni.

Ben Ami

Levél Palesztinából

Nierenfeld Lszó kolozsvári kereskedő magyarságától, Pollák Lajostól, aki mostanában vándorolt Palesztinába, levelet kapott. A levél, amely egyszerűségében is jellemzi Erec Jisrael hangulatát, így hangzik:

Haifa, január 30. Istennek hála, szerencsésen megérkeztünk. Három napja hogy partot értünk, de nem tudunk írni, mert a lezállás nagyon körülményes. Végre ezen is túl vagyunk és egy kolozsvári családnál, Áron Lajoséknál élünk, akik nagyon kedvesek voltak és előre gondoskodtak jó szállásról. Azonkívül kedveskedtek nekünk datolyával, narancssal és karmel-borral. Már béreltünk csinos, két szoba, nagy előszoba és konyhából álló lakást. Elég drága. Havonta öt font, de csak három hónapra vettük, mert kilátásunk van két-évi lefizetésre telket vásárolni. Tegnap este bejött a tanyáról Paneth Hermann és felesége, akik kitűnően érzik magukat családjukkal. Azt mondják, ők is bejönnek Haifába lakni. A televételt már kijárta és minthogy falházat magával hozott, egy-kettőre át is hurcolkodhat.

Hál' Istennek nem bántuk meg, hogy eljöttünk. Az ut kellemetlenségei után valóságos üdülés volt látni a megelégedett arcokat. Már megérkezésünket követő néhány órában jöttek vendégségbe hozzánk magyar zsidók. Az élelmezés nagyon jó, csak fájdalom, a lei nem sokat számít itt, de ha az ember majd fontokat keres, akkor aránylag olcsón élhet. Nagy forgalom bonyolódik le itt autón, fiakkeren, öszvérháton. Ma már retket, zöldpaszulyt, fejeskáposztát, görögdiányt kap az ember, szőlőt is, csak új sárgarépa és petrezselyem nincs, ezeket most veteményezik. Kár volt összevásárolni annyi élelmet. Tizenhat tyukot hoztunk magunkkal, de nem volt érdemes vele bajlódni, mert pénzért mindent olcsóbban lehet itt kapni még átszámítva is. Nyolc narancsot kap az ember egy piasterért (hét és fél lei), de olyant, amilyent az ember alig lát Európában. A tél, mely most „dühöng“ olyan, mint május vége felé Erdélyben. Nagy házépítés folyik, egészen modernek az épületek.

Vasárnap kimegyek a kolóniára és meglátom, tudok-e majd itt gazdálkodást folytatni, mert a kolónián csak egy év mulva lehet lakni, addig be kell majd járni a városba. Az erdélyi zsidó fiuk itt együtt vannak minden este. Tanulnak szorgalmasan héberül, mert itt már a törvényesékeken is héberül tárgyalnak és azonkívül minden hivatalos helyre héber beadványokat kell intézni. Az arabokkal is elég jó a viszony és a bevándorlás az utolsó hónapokban, mondják, nyugodtabb és fokozottabb, mint azelőtt. A rendőrök és csendőrök között szép számmal zsidó fiukat lát az ember. A viszonyok teljesen nyugodtak, izgalommentesek.

Mit láttam Tutankhamen piramissírjában

A MÁSODIK FÜLKÉBEN

Kérem a tudósokhoz és a kritikusokhoz. A Közlekedő fulke. Hadiszekerek hadianyagból. A kufárok és a kenőlegények mumiája. A szent állatok.

Érőt veszek magamon, hogy nyugodtan, aprólékos gondossággal írjam le, amit láttam, mert jól tudom, milyen nagy felelősséget vállalok magamra. Ha itt-ott izgatottnak és hevenyszettnek látszik ez az írás, azért van, mert mégis az első között voltam, aki a negyedfélezer év rejtelmébe lemerészkedtem. Nem szabad elfeledni, hogy egy olyan kort restaurálók, amely végleg letűnt és tudni kell azt is hogy mi a piramis utolsó útját olyan helyről közelítették meg, amely lehetett a fáraósír vége vagy a közepe, de semmiesetre sem az eleje. Ezért arra kérem a tudósokat és a kritikusokat, ha bajt látnak a sorrendben, rendezzék újra ezt az írást, általában tekintésük kéziratnak és terrámunának, hozzanak belé rendszert és magyarázzák meg majd az olvasónak vagy magának e sorok irójának, hogy ezzel vagy azszal a mondattal mit is akart mondani.

A második fülkén hieroglif-írással ezt a felírást olvastuk: „Közlekedő fulke“. Tudós társaim, akik azt hitték, ez a fulke csak

arra való, hogy rajta keresztül a legközelebbi fülkébe jussanak, sietve továbbhatoltak s nem méltatták figyelemre a szanaszét heverő limlomot. Én azonban világosságot gyújtottam és falgjegyesem mindast, amit láttam. Azt hiszem, érdekes volt.

Szerte a földön törött kerekék, vitorlák és hajófenékek: mind-ebből nyilvánvalóvá válik, hogy ebben a fülkében Tutankhamen korának a közlekedési eszközeit láthatom. Nem osalódtam. Ahogy utat terezték a tömkelegben, egy márványtábláskát látok ezekkel a szavakkal: „Tutankhamen fáraó hadiszekerei“. A szekerek nem voltak sehol, csak por és pozdorja mindentűtt, amiből megtudtam, hogy valóban hadiszekerek voltak itt, de mint-hogy hadianyagból készültek, utólrte őket a szorsuk: porrá és pozdorjává mállottak.

Valamivel odébb elaszott mumiákat láttam a kalmárok és szállítók hosszú ósz szakállával. Ropantmód le voltak soványodva s az arcukon a félszem és a szenvedés akkora foka, hogy magamra is ijesztőleg hatott, pedig mindeuki bátor embernek ismer. A szarkofágjukba helyezett papiruszról tudtam meg, hogy ezek a kufárok már életükben mumiák voltak, már akkor rajta volt az arcukon a folsz, mert ők szállítás-

ták a portékát az ország egyik városából a másikba és tul a határon s akárhányszor szállították közökre volt szükségük, a Fáraó Szeker- és Hajó-hivatalában kellett jelentkezniök. Ast mondja a leírás, hogy a kufárok egytől-egyig a szállítóhívtalban növesztették és öszítették mellre a szakállukat, miközben arra vártak, hogy egy gabnaszekeret vagy egy nilusi hajót kiutaljanak számukra.

Odébb háromöles koporsókban hunyori szemekkel és előrenyújtott kezekkel kővér egyének, akikről csakgy csöpögött a zsír meg a kenőcs. Megtudtam, hogy ezek az ógyiptomi közlekedés fontos előmozdítói, az ugynevezett kenőlegények, ezek kenték a szekereket, ha utközben megakadtak. A kenőcsöt a kufárok vitték magukkal és a kenőlegényeket kenték vele, minek következtében újra forogni kezdtek a kerekék. A sok kenőcsötől csöpögtek ezek a legények, a papirusz szertart már életükben, de akkor nem a kenőcsöt, hanem a buzgalomtól és a szivélyességtől. Amikor pedig megtörték a tésés Ra fel-séges gyomrába, balzsamozni se kellett őket, ugy megvoltak kenve mindenféle hajjal.

Láttam lovak és ókrök mumiáját, ezekről megtudtam, hogy szent lovak és szent ókrök voltak, akiket az egyiptomi nép köteles volt tisztelni, mert a közlekedés élén állottak.

Kaczér Illés.

országba. Frictrop állomáson elkoboztak 66 vagon szenet és 38 vagon kokszot.

Az angol-francia tárgyalások

Párisból jelentik a „Lokalanzeiger“-nek, hogy az angol zónán átvonuló francia vasuti forgalomra vonatkozó tárgyalások még nem értek véget. Godley tábornok jelentése tegnap érkezett Londonba, ahol a minisztertanács nyomban tárgyalás alá vette. A kizsivárgott hírek szerint Anglia megengedi, hogy a franciák naponta öt katonai vonatot járathassanak bármely vonalon.

Asquith beavatkozást sürget

London, február 26. Asquith volt angol miniszterelnök Crowbridgeben nagy beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy a ruhrvidéki helyzetet igen komolyan tartja, amely az angol-francia viszonyt nehéz erőpróbának tette ki. Nehéz megmondani, mi volna Európa jövőjére vésztozóbb: a Ruhr-megszállás kudarca-e, vagy sikere? Világosabb mint valaha, hogy ebben a kérdésben a népszövetség közbelépését kell igénybevenni. Lehet, hogy a franciák nem fogadják el a beavatkozást, de mégis meg kell kísérelni.

Nagyvárad egyetemét kap

Az Uj Kelet tudósítójától

Nagyvárad, február 26. Tegnap délután három órakor Mosoiu és Anghelescu közoktatásiügyi miniszter Nagyváradra érkezett. Minthogy a minisztereket Barátkán, Réven és Ellesden hosszas ovációban részesítették, vonatjuk fél-órás késéssel futott be a pályaudvarra, ahol már vártak rájuk a politika és társadalmi élet reprezentánsai, valamint az iskolák tanárai. A minisztereket Bucico Coriolán polgármester és Dr. Hoványi Gyula, a jogakadémia dékaja köszöntötte. Az állomástól a miniszterek Kara Mihály szobrászműtermébe hajtottak, ahol Ferdinánd király készülő szobrát tekintették meg. Később Olteanu tábornok uzsonnát adott tiszteletükre.

Anghelescu miniszter kíséretében van Jaga tanügyi vezérfelügyelő, akit a nagyváradai premontrei gimnázium ellen megindított vizsgálat lefolytatásával bízták meg, továbbá a kolozsvári kultuszreszort és a bukaresti közoktatási minisztérium egy-egy főtisztviselője. A miniszterek meglátogatták a két nagyváradai püspököt, majd a városházára mentek, ahol a jogakadémia és a többi iskolák tanári kara várt rájuk. Hoványi dékán bemutatta a jogakadémia tanárait. Ezután Anghelescu miniszter szólásra emelkedett és a következőket mondotta:

— Én, akinek az a hivatása, hogy a kultúrát terjesszem, különösen a határszéleken szeretőm a műveltségét növelni. Mindent el akarok követni ebben az irányban és feltétlenül számítok az önök segítségére. Nagyváradról egyébként hatalmas kulturaközpontot akarunk létesíteni és mint befejezett tény közölhetem önökkel: a kormány elhatározta, hogy Nagyváradon már a legközelebbi tanévben egyetemet állít föl. Egylőre két fakultása: a jogi és a teológiai fog megnyitni. Harmadik fakultása a kereskedelmi szak lesz, amilyen ebben az országban még sehol nincsen. Meglátogattam az itteni kaszárnyaépületeket, amelyeknek egy részét át fogják adni a tanítás céljaira. Ezenkívül új elemi iskolákat is építettünk, mert az a célunk, hogy erős kulturzónát vonjunk a határon. Kérem prefektus urat, fejtsen ki minél nagyobb propagandát a népi intelligencia felfokozása érdekében. Ezzel kapcsolatban még ki kell jelentenem, hogy a kormány feladta eddigi centraliztikus elveit és áttérünk a legszélesebb körű decentralizálás rendszerére. Azt akarjuk, hogy a tanügyi adminisztráció gyorsabb legyen és ezt sikerül is elérnünk, mert a meglevő régi erdélyi tanügyi adminisztrációt megvizsgáltuk, jónak találtuk és használatra átvettük.

A miniszter szavait meglegedéssel vették tudomásul Nagyváradon és bizonyos, hogy különösen az egyetemre vonatkozó kijelentései az egész erdélyi lakosság körében kellemes visszhangra fognak találni. A nagyváradai egyetem felállítása mindenesetre csökkenteni fogja a többi romániai egyetemeken fennálló túlszűfolttságot, amely már eddig is sok félreértésnek és zavarnak volt az okozója.

Franciaország és Belgium hajlandó megszüntetni a Ruhr-akciót

Lyor képviselőtestülete a békés kibontakozást követeli

Az Uj Kelet tudósítójától

Páris, február 26. Lyon város képviselőtestülete határozati javaslatot hozott, amelyben annak a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy a Ruhr-akció elkerülhető lett volna. A közgyűlés követeli a pénzügyi és gazdasági megegyezés lehetőségeinek megvizsgálását, hogy megkönnyítsék a jóvátételi fizetést és elkerüljék azokat a konfliktusokat, amelyek okvetlenül háborúra vezetnének. Követeli továbbá a képviselőtestület, hogy a nemzetközi adósságok kérdését terjesszék a nemzetközi szaktanács elé, amelynek tárgyalására Németország is megidézendő. Hír szerint más nagy városokban hasonló határozatok várhatók.

Brüsszel, február 26. A Quai d'Orsain mindezideig elzárkóztak minden fölvilágosítás elől, hogy milyen feltételek mellett vonnák vissza Franciaország és Belgium csapataikat a Ruhr-vidékről. Ebben az ügyben az Ouve-inek egy magas állásu belga személyiség azt mondotta, hogy Franciaország és Belgium azt követelik Németországtól, rendezze pénzügyeit és ismerje el a garanciális, esetleg egy másik szövetségi bizottság ellenőrzését, ahogy Ausztria tette. Abban az esetben, ha Németország elfogadja a pénzügyi ellenőrzést, fizetési haladékot kap. A megszállók pedig a német kötelezettségek teljesítésének arányában lépésről-lépésre visszavonják majd csapataikat a megszállott területről. Ugyanezt a tervet már Poincaré is kifejtette.

Brüsszel, február 26. Egy előkelő belga politikai személyiség az Ouve-inek adott inter-jujában kijelentette, hogy a Ruhr-megszállás kétségtelenül károkat okozott Belgiumnak, Franciaország kára azonban sokkal nagyobb, mert Belgiumban harmincöt nagyolvasztó közül csak háromat kellett üzemen kívül helyezni.

Bochumból jelentik: A franciák által le-tartóztatott főpolgármestert, a városi tanács és

a képviselőtestület tagjait néhány kivételével szabadon bocsátották. A szakszervezetek közgyűlésének megzavarása miatt a munkások délre általános sztrájkot proklamáltak. A városban szűfnetel a forgalom, az üzletek zárva. Állandóan nagy katonai csapatok vonulnak át a városban, ami csak fokozza a hangulat izgatottságát.

A megszállás folyik tovább

Frankfurt, febr. 26. A franciák vasárnap marokkói katonasággal megszállották Königswintert és az eddig amerikai zónához tartozó Montaubaur semleges várost. A „New-York Herald“ szerint Mannheim megszállása küszöbön van, mert a franciák szerint ez a város a franciaellenes agitáció főszékévé alakult ki. A rocklinghauseni és a recklinhausen-wannei pályaudvarokat a megszállók elhagyták, de az ott veszteglő tizennégy mozdonyt, negyven személykocsit és százhatvan szénrel és vassal megrakott teherkocsit magukkal vitték. Ugyancsak elvonult a francia őrség az essen-i főpályaudvarról is.

Páris, február 26. A müncheni kormány elnökét a megszállt területről ma kiutasították. Ugyanígy jártak el több kereskedővel is, akik üzleteiket bezárták Essenben fegyver- és egyenruharaktárakat fedezték fel. Az egész megszállt területen franciaellenes manifesztumokat terjesztettek. A katonai és személyvonatok közlekedése kezd normálissá válni. Tegnap 16 szénvonat indult Olaszországba, Svájcba és Hollandiába. 3 Francia-

arany- és ezüstbevaltó

legmagasabb árakat fizet arany tárgyakért, törött arany és ezüst pénz-nemekért, gyémánt- és briliánsért!

Deák F.-u. 4. sz. 1477

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközölök

— Elhang perben. Bukares mai tárgyalásán tartotta vádbesz- egyes vádlottak Egyesületének és sulyolta, hogy kellene sujtani a tulságosan enyhén ményt, ugy hogy feynáz. Kéri e Ezután a védők enyhítőkörménye

— Kolozsv Uj Kelet, hogy Kolozsvár ellát- hajlandó a meg- közben a kormá- kat fölemelte. választ kért a ke- minthogy válasz- zött Bukarestbe- intézkedés a főv- lisztjéből ki fog- fehér kenyér les- talában ma meg- lajdonos vezeté- amely arra kérte- galmazza a kol- kereskedőknek- különben nem t- önség lisztellátá-

— Nem la mot. Popa Vas- regiben megvá- szegélyalapjának 2. számú házat, akarja átalakita- otthont akar be- elhelyezett Erdé- hogy kilakoltat- gyáros jogtanács- Popa csak az e- hirtokába venni, meghagyja a m-

— Magyar Roboz testvért. és Roboz Bélát, a nataron, a deb- felvitte Budapest- saker azt mondott- állétes működését- indított a magyar- nyomozást indító- viselkedése ügyé-

— Tömeg- ten. Budapestről- hetek óta tartó- a Vasművek és G- hogy valamennyi- munkásokat. Ugy- iparosok Országos- tilya és a téglagy- kövzetkeztében hat- rét. A vas- és fé- ségének jelentése- a munkaadók nem- hajlandó munkás- kások, mivel négy- Manfred-féle gépg- szes üzemekben- sem a munkások- történt kezdemény- A munkaadók ré- Vasművek és Gé- igazgatója ugy- vonatkozó követel- munkabeszüntetés- zárással és ez csa- tént. A közüzeme- Magyar Folyam- és az autótaxi m-

Megérke 1468 Lloyd 1410 Vasárnap o

HIREK

— Elhangzott a vádbeszéd a Belmont-perben. Bukarestből jelentik: Az összehívási per mai tárgyalásán Christea királyi vádbiztos megtartotta vádbeszédét. Egyenként ismertette az egyes vádlottak szerepét és rámutatott az Ébredők Egyesületének és a Move-nak működésére. Hangsúlyozta, hogy életfogytiglani kényszermunkával kellene sújtani a bűnösöket, azonban törvényünk tulságosan enyhén bünteti a kísérleti bünteselekményt, úgy hogy a büntetés maximuma tíz évi fegyház. Kéri ennek a maximumnak a kirovását. Ezután a védők szólaltak fel, kérték a különböző enyhítő körülmények tekintetbevételét.

— Kolozsvár lisztellátása. Megírta az Uj Kelet, hogy a temesvári Béga-malom a Kolozsvár ellátására megvásárolt lisztet nem hajlandó a megállapodott áron szállítani, mert közben a kormány a fehér és barna liszt árakat fölemelte. A polgármester, aki sürgönyválaszt kért a kereskedelemügyi minisztertől, ma, minthogy válasz nem érkezett, újból sürgönyözött Bukarestbe. Ha hamarosan nem érkezik intézkedés a fővárosból, akkor Kolozsvár barna lisztjéből ki fog fogyni és csakis fehér liszt és fehér kenyér lesz a városban. A primár hivatalában ma megjelent Salamon Mór malomtulajdonos vezetésével egy molnárközösség, amely arra kérte a polgármestert, hogy szorgalmazza a kolozsvári molnároknak és lisztkereskedőknek megszavazott prémiumot, mert különben nem tudják sem a város, sem a községek lisztellátását vállalni.

— Nem lakoltatják ki az Erdélyi Múzeumot. Popa Vasile lugosi selyemgyáros nemrégiben megvásárolta a református kollégium szegényalapjának tulajdonában levő Bástya-utca 2. számú házat, amelynek egyrészt szövőgyárá akarja átalakítani, más részében pedig diákotthont akar berendezni. Emiatt az épületben elhelyezett Erdélyi Múzeumra a veszály várt, hogy kilakoltatják. A multimilliomos selyemgyáros jogtanácsosa azonban kijelentette, hogy Popa csak az emeleti részt akarja tényleges birtokába venni, míg a földszinti helyiségeket meghagyja a múzeumnak.

— Magyarországon letartóztatták a két Roboz testvért. Budapestről jelentik: Roboz Imrét és Roboz Bélát, akiket a románok áttoloncoltak a határon, a debreceni rendőrség letartóztatta és felvitte Budapestre. Az idősebb Roboz kihallgatásakor azt mondta, hogy megbánta erdélyi magyarországi működését és „Igazság” címen új lapot indított a magyar érdekek védelmére. A rendőrség nyomozást indított Robozék budapesti és erdélyi viselkedése ügyében.

— Tömeges munkáskizárások Budapesten. Budapestről jelentik: Az itteni vasgyárakban hetek óta tartó részleges munkabeszüntetések miatt a Vasművek és Gépgyárak Egyesülete elhatározta, hogy valamennyi vas- és gépgyárból kizárja a munkásokat. Ugyancsak kizárta munkásait a Gyár-Építési és Gépgyárak Országos Szövetségének fajpári szakosztálya és a téglagyárak is. A tömeges kizárások következtében hatvanezer ember vesztette el kenyerét. A vas- és fémipari munkások központi szövetségének jelentése szerint a munkások kizárásában a munkaadók nem egységesek. Sok üzem nem hajlandó munkásait elbocsátani. A csepeli munkások, mivel négyezer munkástársukat a Weisz Manfréd-féle gépgyár igazgatósága kizárta, az összes üzemekben beszüntették a munkát. Eddig sem a munkások, sem munkaadók részéről nem történt kezdeményezés a kizárások megszüntetésére. A munkaadók részéről Mihályfi Dezső, a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének igazgatója úgy nyilatkozott, hogy a béremelésre vonatkozó követelések következtében elharapódzott munkabeszüntetések miatt feleltek az üzemek kizárással és ez csaknem az egész vonalon megtörtént. A közüzemek, a Dunagőzhajózási Társaság, a Magyar Folyam és Tengerhajózási részvénytársaság és az autótáxi munkásait nem zárták ki. A közép-

és kisüzemek kedden határoznak a kizárásról. Az egyezkedő tárgyalások a munkások és munkaadók között állítólag már megkezdődtek. Legújabb budapesti jelentés szerint a vasmunkások bérköveteléseit nem teljesítették. A munkanélkül maradt vasmunkások száma harmincezer. A téglagyárosok ma szüntették be a munkát négy-öt ezer munkással. Holnap a faárnyáráknál kezdődik meg az üzem-beszüntetés tíz-tizenkétezer munkással. A vass munkások szövetsége szerint számtalan üzem van, ahol a munkásokat eddig még nem zárták ki.

— Cantacusino tábornok és Ghica herceg párbaja. Bukarestből jelentik: A főváros két előkelő tagja, Cantacusino tábornok és Gyica herceg között tegnap kardpárbaj volt, amelyre Cantacusino tábornok és Vaitoianu tábornok közötti polémia adott okot. Cantacusino megsebesült a lábán. A felek a helyszínen kibékültek.

— Szívenlőtte magát egy papnövendék. Vasárnap este 10 óra tájban telefonon jelentették a kolozsvári rendőrfőkapitányság ügyeletes tisztjének, hogy a közeli református teológia egyik növendéke öngyilkosságot követett el. Az értesítésre a rendőrség emberei azonnal a helyszínre siettek és nemsokára megérkeztek a mentők is, de már csak a halált konstatálhatták. A vizsgálatot vezető kapitány kihallgatta a teológus lakótársait, akik a következőkben mondták el a tragédia lefolyását: Szegedi szombaton egész reggelig mulatott a Newyork-kávéházban, a bankbálon. Vasárnap feltűnően vidám volt, este nekiült tanulni. A könyveket csakhamar eltolta maga elől és fűtőrésszal kezdett. Rászóltunk, engedjen bennünket zavartalanul tanulni. Szegedi két levelet vett elő a zsebéből. Többször átolvasta, aztán leragasztotta és megcimmezte azokat. És megint fűtőrésszal kezdett. De ugylátszik, szédbe jutott, hogy zavar bennünket, elhallgatott és végigdől az ágyán. Ezt máskor is megcselselkedte, azért egyáltalán nem figyeltünk rá. Csak akkor riadtunk fel, amikor vértanulani fegyverdörrenést hallottunk az ágy felől. Odarohantunk, Szegedit elborította a vér. Egyik kezében a hatlövetű revolvert, a másikban a két levelet szorongatta. Ennyit mondtak az öngyilkos papnövendék szobatársai. A rendőrség a további kihallgatások alapján megállapította, hogy az alig

huszonegy éves tordai illetőségű Szegedi György adósságai miatt lőtte szíven magát. Ezt bizonyítja hátrahagyott két levele is. Az egyik egy kolozsvári leánynak szól és elbucszik benne tőle, a másik levelet apjának írta. Ebben beismeri, hogy előre felvett három hónapi tandíjat és koszt pénzét elköltötte, sőt az étkedések küldött természetbeni járandóságokat is pénzzé tette s a bankbálon elmulatja. Ezért kitették a konviktusból. És mint hogy más adósságai miatt sem mert szigorú apja elé kerülni, a halált választotta.

Kinevezték a deviza felügyeleti hivatal tagjait. Bukarestből jelentik tudósítónk: Az új devizatörvény értelmében felállítandó központi deviza felügyeleti hivatal tagjait kinevezték. A bizottság tagjai Hagi Teodorachi, a bukaresti kereskedelmi és iparkamara elnöke, C. Dimopol, az állam illetéki pénztár vezérigazgatója és C. I. Baicoianu, a Banca Nationala egyik igazgatója lettek. Ez a bizottság fogja a devizakereskedelemben szükséges engedélyt a pénzintézeteknek megadni. A bizottság jelenleg a törvény végrehajtási utasítását dolgozza ki és március 1-én kezdi meg működését.

— Kamarazene-est. A Szociális Iskola negyedik kamarazene-hangversenyén lépett fel először Kolozsváron Herman Ella hegedűművész. A műsoron két súlyos zenedarab szerepelt, Strauss Richard Es-dur szonátája és Beethoven B-dur triója. A művész finom és elegáns játékkal már az első pillanatokban megfogta hallgatóit. Avatott játékos, érett és elmélyült tudó, akiben a zene élményé vált s a belső élményekkel kongeniál. Képichné Molnár Irma zongorajátéka csupa lágyág és erő: könnyed és izmos ujjai alatt tüzet fog a muzsika. Egyike ama keveseknek, akik idősebb tudják nagy mesterek szellemét. Adler Ernő gondolkája egy férfias művészet mélyiségeiről beszél. A katolikus gimnázium díszterme nagy és értő közönséggel telt meg s ez a közönség tüntetően meleg ünnepléssel hálálta meg a három művész nemmindennapi játékát.

— Megverték, mert a bíróság felmentette. Érdekes feljelentést tett a kolozsvári rendőrség panaszírodáján Lingurár Simon monostori cigány-primás. Lingurárt az ügyész megnevezésével azzal vádolta, hogy bűntársa volt Cioban Vasile és Nyerges György kalánosi lakosoknak, akik tavaly télen halálra verték Chiorán erdővédet. A bíróság Ciobant és Nyergest elítélte két-két évi fegyházra, Lingurart azonban, minthogy ártatlansága beigazolódott, felmentette. A monostori legények azonban kijelentették, hogy a bíróság tévedett és elhatározták, hogy megbosszulják Chioran halálát. Szombat este Lingurár épen az egyik monostori-uti vendéglőben ült, amikor egy monostori legény rátámadt, botjával összeverte a primást és ötezer lei értékű hegedűjét is darabokra törte. A rendőrség megindította a verekedő legény ellen az eljárást.

— Összeszurkáltak két katonát. Vasárnap este a Tordai-ut egyik vendéglőjében székelybál volt, amely véres verekedéssel és rendőri beavatkozással végződött. Éjfél után két fiatalok székely legény belekötött két katonába. A szóváltásból verekedés lett, amelybe mások is belekeveredtek és a két katonát életveszélyesen összeszurkálták. A verekedésnek a rendőrség vetett véget, amely a legényeket letartóztatta.

* A felső ipariskola bálja március hó 3-án az ideai bál szezon egyik legsikerültebb multságának ígérkezik, legalább erre enged következtetni a már most is mindenfelől mutatkozó óriási érdeklődés. A reggel 6 órai záróra mindenesetre nagy vonzóerővel fog bírni. Meghívóra igényt tartók forduljanak az intézet igazgatóságához (Str. Baritiu, Malom-u. 26).

* Zürichi árfolyamnál magasabb áron váltok be aranyat, ezüstöt, briliántot és platínát. Hilfmann ékszerész, Wesselényi-u. 12.

* Robban a jókedv, mint a dinamit, ha az asztalon a pezsgő Szilágyi Favorit.

Még sehol és soha
nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő
öltönyök,
felöltők,
fiuruhák,
1438
mint most
KATZ és MENDEL
cégnél Cluj, Főter 10. szám.
Szövetek nagy választékban.

a Crol Springer
„Transilvania“
DENTAL DEPOT
Weiss & Schwarz bécsi cég képviselete
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei
(v. Kossuth Lajos-utca) 43 sz.
Állandó raktár a fogászathoz szükséges berendezési tárgyakból és anyagokból. Eredeti Ash. De Frey és Harvard áruk. Platina, arany és forrasztók. Arany és platina hulladékok beváltás. Pontos postai szétküldés! 1474

Rókat és más szőrmet fest az UNIO pártmóssógyár Cluj—Kolozsvár

Megérkeztek ! ! Tavaszi női kabátmodell ujdonságok! **Megérkeztek ! !**
1438 Lloyd 1410
Vasárnap délután divatkiállítás! **BAUMZWEIG** női és férfi konfekció üzletében
Uránia mozgóval szemben o o o

3 február 27

ztak 66 vagon

ia tárgyalások
siger"-nek, hogy
asuti forgalomra
k véget. Godley
Londonba, ahol
s alá vette. A
egengedi, hogy
atot járathassa-

kozást sürget
volt angol mi-
nemzedet tartott,
vidéki helyzetet
angol-francia vi-
g. Nehéz meg-
vésztőzöb: a
ikere? Világo-
rdésben a nép-
evenni. Lehet,
a beavatkozást,

met kap

gnap délután
cu közoktatás-
zett. Minthogy
és Eledsen
vonatjuk fél-
ndvarra, ahol
ársadalmi élet
k tanárai. A
olgármester és
a dékája kö-
szterek Kara
jtottak, ahol
t tekintették
szonát adott

éretében van
it a nagyvá-
u megindított
meg, továbbá
bukaresti köz-
sztszviselője. A
t nagyváradi
ntek, ahol a
t tanári kara
utatta a jog-
elesou minisz-
következőket

hogy a kultu-
eken szerelném
nt el akarok
entül számítok
ól egyébként
létesíteni és
kkel: a kor-
már a leg-
fő. Egyelőre
fog megnyilni.
ni szak lesz,
sehol nincsen.
leteket, ame-
tanítás céljaira.
ítettünk, mert
t vonjunk a
sen ki minél
encia felfok-
még ki kell
eddig centra-
lésebb kör-
juk, hogy a
u és ezt sike-
erdélyi tan-
nak találjuk

léssel vették
hogy külf-
éssei az egész
szhangra fog-
állítása min-
mániái egye-
már eddig
az okozója.

2. sz.

táncszközlök

KÖZGAZDASÁG

Uj tőzsdetörvény készül

Az új törvény életbeléptetéséig nem állítják fel a kolozsvári tőzsdét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

At területileg megnagyobbodott Románia közgazdasági életének régi megoldásra váró fontos problémája a tőzsde intézményének megreformálása, a csatlakoztatott területek nagyobb kereskedelmi és pénzügyi centrumaiban új tőzsdék létesítése és a már működő tőzsdék részére egységes, a modern közgazdasági élet követelményeinek megfelelő tőzsdetörvény megalkotása. A kormány illetékes minisztériumai már hosszú idő óta különböző tervezeteken dolgoznak, amelyeknek kimondott célja, hogy egységes törvénnyel szabályozzák a romániai tőzsdék ügyvitelét és működését.

A Kolozsvárt felállítani szándékozott áru- és értéktőzsde kérdése újlag aktuálissá tette a romániai tőzsdetörvény reformját. A törvénytervezet kidolgozásával megbízott bizottság, amelyben az erdélyi és bánáti érdekek képviselőivel **Caculia Miklós** kolozsvári kereskedelmi és iparkamarai titkár kapott megbízást, az elmúlt héten Bukarestben a kereskedelmi minisztériumban ülést tartott, amelyen a romániai új tőzsdetörvények alapelveire nézve már megtörtént a megállapodás.

A bizottságnak az erdélyi kereskedelmi és pénzügyi életet közelről érdeklő határozata az, hogy a kolozsvári áru- és értéktőzsdét csak a romániai tőzsdetörvény unifikálása után állítják fel. Azok a

A petróleumtermelők tiltakoznak a nacionalizálás ellen. Ploestiből táviratozza tudósítónk: A prahovamegyei petróleumtermelők tegnap Ploestben nagygyűlést tartottak, amelyen tiltakoztak a petróleum nacionalizálása ellen. A gyűlés bizottságot választott, amely **Istrate Micescu** liberális képviselő vezetésével tiltakozni fog a miniszterelnöknél és a törvényhozás elnökeinél a petróleum nacionalizálása ellen.

Az új címke- és védjegytervezete. Bukarestből jelenti tudósítónk: Ismeretes, hogy a kormány megtiltotta a csak kisebbségi nyelvű címkek és védjegyek használatát. Az érdekeltek kereskedők, iparosok és gyárosok, akiknek nagymennyiségű címkek voltak raktáron, arra kérték az illetékes minisztériumot, hogy ezek felhasználására engedélyezzen hosszabb határidőt. Kérésüket teljesítették és a régi feliratu címkek használatát 1923. április 1-éig engedélyezték. A lejáratú terminus közeledése aktuálissá teszi a romániai új címke- és védjegytervezet életbeléptetését. Az új törvénytervezeten külön bizottság dolgozik, amely megengedhetőnek tartja bármilyen nyelvű címkek és védjegyek használatát, de kötelességévé teszi a kereskedőknek, iparosoknak és gyárosoknak, hogy címkeiken a románnyelvű feliratot is alkalmazzák, a címke és védjegy rajza és összeállítása pedig feltétlenül eredeti és művészi kivitelű legyen, úgy hogy az árucikkek a címke- és védjegy márkájáról könnyen felismerhetővé válják. Az új törvény április elsején lép életbe és ez időpont után a kizárólag kisebbségi nyelvű címkek és védjegyek használata tilos.

Bizottság állapítja meg az erdélyi tölgyfakészletet. A fakivételre vonatkozó legújabb rendelet — mint ismeretes — bizonyos kedvezményeket biztosít az Erdélyben jelenleg kitermelés alatt levő tölgyfára. Az erdélyi tölgyfatermelés és kivitel szabályozására Bukarestben külön bizottságot szerveztek, amelynek tagjaivá Tacit kereskedelmi felügyelőt, Kertsch iparfelügyelőt és a Fegyveresület egyik tagját választották meg. A bizottság a napokban Erdélybe jön és helyszíni vizsgálat után megállapítja a kitermelés tölgyfakészletét, meghatározza a belföldi fogyasztásra szükséges és az exportálható mennyiséget. Az erdélyi tölgyfa exportja legkésőbb július 1-éig lebonyolítandó.

Csehszlovákiából és Jugoszláviából nyerscukrot importálnak Romániába. Bukarestből

hírek téhát, amelyek néhány nappal azelőtt arról számoltak be, hogy a kolozsvári tőzsde felállítása valóságos realizálódott, koraiaknak bizonyultak. A kormány elvileg hozzájárult a kolozsvári tőzsde felállításához, a gyakorlati kivétel azonban az új tőzsdetörvény megalkotása előtt nem hajtható végre.

Az új törvénytervezet értelmében a romániai tőzsdék teljesen önálló intézmények lesznek és nem a kereskedelmi és iparkamarák kebelében fognak működni, amint az jelenleg Bukarestben történik. Az összes tőzsdek teljes autonómiával fognak rendelkezni, a kormány felügyelete alatt. Az új tervezet tőzsdetörvénynek csak azt tekinti és ismeri el, amelyet a tőzsde helyiségében, a hivatalos órák alatt, tőzsde tagok, illetve hivatalos közvetítők és megbízottak közreműködésével kötöttek és a tőzsdei regiszterbe beiktattak. Azokat az ügyleteket, amelyeket a tőzsdén kívül, kávéházban vagy más helyeken kötöttek, nem tekintik tőzsdetörvénynek és a tőzsdebírók nem is veszi tárgyalás alá, mintán csak kizárólag tőzsdetörvénynek esnek elbírálása alá.

Bratianu Vintila pénzügy- és Sassu kereskedelmi miniszter sürgetésére a bizottság szorgalmasan dolgozik az új tőzsdetörvény tervezetén, amelyet elkészítése után a parlament még ebben az ülésszakban tárgyalás alá fog venni.

jelentik: A romániai cukorgyárak képviselői engedélyt kértek a kereskedelmi minisztertől, hogy Csehszlovákiából és Jugoszláviából nyerscukrot importálhassanak, amelyet Romániában fognak feldolgozni. A kereskedelmi miniszter a cukorgyárosok kérését csak azzal a feltétellel hajlandó teljesíteni, hogy az így előállított cukor nem lesz drágább a belföldön termelt cukor áránál.

Valutapiac február 26-án. Bukarest. Valuta: Márka 120—125, leva 120—122, török lira 125—130, angol font 1000—1005, francia frank 1270—1280, svájci frank 40—40.50, olasz lira 950—1000, drachma 230—240, dinár 190—200, dollár 214—215, Napoleon 770—780, osztrák korona 30—31, magyar korona 6.75—7, cseh korona 6—6.10, lengyel marka 65—70. Deviza: Páris 1286, London 1008, Newyork 217, Róma 1024, Zürich 40, Prága 625, Bécs 30, Berlin 94, Budapest 8.

Berlin. Nyitás: Róm 1090, London 107,000.

Newyork 22.750, Páris 1380, Zürich 4275, Bécs —, Prága 660. Zárlat: Róma 1085, London 106.500, Newyork 22.600, Páris 1370, Zürich 4250, Prága 670.

Zürich. Nyitás: Berlin 235, Newyork 532.50, London 2505, Páris 3215, Milánó 2555, Prága 1575, Budapest 18, Belgrád 512.50, Varsó 105, Bécs 74.75, Bécs bélyegzett 75. Zárlat: Berlin 236, Newyork 533, London 2506, Páris 3260, Milánó 2562, Prága 1570, Budapest 18, Belgrád 510, Varsó 105, Bécs 75, Bécs bélyegzett 75.

Páris. Zárlat: London 7711, Newyork 1640, Bukarest 7.55 (?), Milánó 7870, Zürich 307.25, Prága 48.50.

SPORT

Megalakult a kolozsvári kerületi sportszövetség

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kolozsvári sportegyesületek képviselői február 25-én, vasárnap délelőtt tartották meg tisztújító közgyűlésüket az Universitatea tornatermében. A közgyűlésen a távollévő dr. Dragomir Silviu elnököt dr. Tatar Coriolan egyetemi tanár helyettesítette, akinek megnyitóját dr. Leucuta tartotta meg főtitkári jelentését. A jelölőbizottság előterjesztése alapján a kolozsvári kerületi sportszövetségének tisztikarát és bizottságait, titkos szavazással, a következőképp választották meg:

Comitetul Regional. Kinevezett tagok: dr. Dragomir Silviu egyetemi tanár, dr. Tatar Coriolan, dr. Pop Liviu, Salvan Virgil, Giurgiut kapitány és Suciu Adrian. Választott tagok: dr. Boila Romulus, dr. Mitter Valér, dr. Erős Vilmos, Georgescu mérnök és Kuck Ferdinand.

Futball-szakosztály. Elnök: dr. Mitter Valér, tagok: Barbon A., Popescu Joan, Guth Árpád és Georgescu, póttagok: Kardos és Gethes László.

Atlétikai szakosztály. Elnök: dr. Tatar Coriolan, tagok: dr. Leucuta, Corcan, dr. Somody és Andrassy, póttagok: Vatiuan és Lucian.

Fegyelmi bizottság. Elnök: Suciu Adrian, akit egy szavazattöbbséggel választották meg Salvan Virgillel szemben. Tagjai: Savu, Grosavescu, az ismert operanékes, Cucu és dr. Siartau, póttagok: Grim és Tótfalusi.

Szövetségi kapitánnyá egyhangulag dr. Morar Teofil, ellenőrökké pedig Cucut és Pop Joant választották meg. A közgyűlés a tennis-, box- és birkózó, uszó és vívó szakosztályok megszervezésére bizottságot küldött ki, végül pedig dr. Erős Vilmos indítványára üdvözlő táviratot küldött Öfelségéhez és Károly trónörökshöz.

Budapesti bajnoki eredmények. Budapesti tudósítók táviratozza: A február 25-én megtartott bajnoki mérkőzések a következő eredményekkel végződtek:

MTK—VAC 5:1 (2:0). Az MTK nagy formát játszott ki, különösen Orth és Braun voltak kitűnőek. A VAC-nak az elsőosztályú bajnokságban ez volt az első veresége az MTK-tól.

BTC—MAFC 2:0 (0:0). A sáros talaj nem konveniólt a műgyetemi csapatnak. A kiesés veszélyével küzdő BTC lelkes játékkal megszerezte a győzelmet, amely sportkörökben nagy feltűnést keltett.

FTC—Zugló 2:0 (1:0). A zöld-fehérek biztosan győztek a gyenge halvesoru Zuglóval szemben.

AAC—Kinizsi 0:0. Aradon február 25-én tartották a tavaszi szezon első mérkőzését a temesvári Kinizsi és az AAC csapatai Pálffy bíráskodása mellett. Mindkét csapat játéka tréninghiányt árult el.

Az aradi vívóverseny. Az AAC február 25-én ifjúsági vívóversenyt rendezett, mely a következő eredményekkel végződött: **Tornaverseny:** 1. Weinberger, 2. Haas Béla, 3. Auserwill, mindhárman a katolikus gimnázium tanulói. **Kardverseny:** 1. Avramescu, 2. Mehelean, 3. Markovits, mind a

Kedd, 1923

három a románia-CFR) és dr. ványainak asszid amelyben Kovác — mindannyian A jólsikerült vitéti elnök lendül

Felölös szerk

Ki

SZÍNHÁ

Ferenczy uti színházban. drássy-uti színházra Ferenczy irónak „Zenélő játékat. A daranak, a budapesti nevű zeneszerző zeneműve. Ferencben, hangulatos gozott fel, — a játszódnak is.

Kedd: Gyurkovics helyárrakkal. Szerda: A Remény (98. szám.) Csütörtök: Hegyek bérlet 36. sz. vezető ajtó. Péntek: Es Pippa bérlet 5. sz. Szombat d. u. 3-ko Olcsó helyár Szombat este 7-ko helyárrakkal. Szombat este 10 óra szor. Rendes Vasárnap d. u. 8 óra Vasárnap este 7-ko helyárrakkal. Vasárnap 10 és fél óperett-ajtó. Előfő: Es Pippa ked. Napi bá

Központi Té csoport.

A s Szerdán: A előadása a következő akik a szardai elő muti héten látták. grandiózus halászműsziarekerülni a hird

Hegyek alját érték posztarje les a Hegyek alja c. o. amelynek osütörtök Hauptmann Gerhar dráma, az Es Pippa fogok bemutatni. A hatan este 7 órakon hétfőn este fél 8 óra

Gyurkovics és venző életképe új formájában, am titstóit fel, a jövő szimpa. Ma este bé órákor rendes napi

Éjjeli előadók héten. Szombaton 1 órákor fog hatoda szintén 10 és fél órázó c. hangulatos cadzor. Mind a ké tartják meg.

Apollo moz nő. Amerikai attrak Szerda-osütörtökön életkép. A tiszta ne felénk e filmből.

Uránia mozg. Mortale) a bukares artista-látványossága férj. Megkapó társas a búbjós Henny P Riemann.

Egyetem mo vállalat renkivül ér es telefon. Irta és a. artista. Harry Atlantic-filmvállalat Nadame Becamier.

TUNGSRAM A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

három a román gimnázium tanulói. Bratescu (Gloria-CFR) és dr. Gabos-Pelegrini vívómester tanítványainak assziója után vívóakadémia következett, amelyben Kovács, Krauszfeld, Knöpfler és Schuller — mindannyian az AAC tagjai — vettek részt. A jólsikerült vívóversenyt dr. Avramescu, a kerületi elnök lemdületes beszéddel zárta be.

Felelős szerkesztő: DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA R-T.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Ferenczy György daffátéka az Andrásy-uti színházban. Budapestről jelentik: Az Andrásy-uti színház igazgatósága elfogadta előadásra Ferenczy Györgynek, a fiatal kolozsvári írónak „Zenélő óra” című egyfelvonásos daljátékát. A darab kísérő zenéje Molndr Mihálynak, a budapesti kabarészínpadok legjobb nevé zeneszerzőjének, kiválóan sikerült szerzeménye. Ferenczy György poétikus szövegében, hangulatos Biedermayer-történeteket dolgozott fel, — amely egy német kis városban játszódik le.

Heti műsor:

Kedd: Gyurkovits lányok. (Bérlétszínházban. Rendes helyarárral.)
Szerda: A Remény. (Rendes helyarárral. Napi bérlét 98. szám.)
Csütörtök: Hegyek alján. (Opera-helyarárral. Premier bérlét 38. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Péntek: Es Pippa táncol. (Először. Irodalmi munkabérlét 5. szám. Premier helyarárral.)
Szombat d. u. 3-kor: A morfium. (Ujdonság, 7-edeszer Olcsó helyarárral.)
Szombat este 7-kor: Hegyek alján. (Másodszor. Opera-helyarárral. Napi bérlét 98. szám. C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Szombat este 10 és fél óra: Tavasz ébredése. 8-adszor. Rendes helyarárral.)
Vasárnap d. u. 8 óra: János vitéz. (Olcsó helyarárral.)
Vasárnap este 7-kor: Gyurkovits lányok. (Premier helyarárral. Napi bérlét 100 szám A.)
Vasárnap 10 és fél óra: Hazudik a muzsikász. (Operett-ujdonság. 8-adszor. Rendes helyarárral.)
Hétfő: Es Pippa táncol. (Másodszor. Rendes helyarárral. Napi bérlét 101 szám, B.)

* Központi Télikert Barossia Björnson Cow-Boj csoport.

A színházi iroda hírei

Szerdán: A Remény. A R. U. R. negyedik előadása a következő hétre marad, mert a B. bérlők, akik a szerdai előadást kapták, a R. U. R-t már a múlt héten látták. Ehelyett szerdán este Hayemans grandiózus halásztörédműje, a Remény fog szerdán este színterelni a hirdetett B. bérlőkben.

Hegyek alján és Pippa táncol. Két Mozartus értékű operát lesz ezen a héten a magyar színházi életben. Hegyek alján c. opera D'Albert Jenő világhírű remekműve, amelynek osztrákországi előadását a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. A Hegyek alján c. operát pénteken este fogadjuk bemutatni. A Hegyek alján c. operának szombaton este 7 óra, a Pippa táncol műsorjátékának pedig hétfőn este fél 8 óra, a második előadás.

Gyurkovits lányok. Ez a Gyurkovits Ferenc bájos és vészes életképe a Gyurkovits lányok abban az új formájában, amelyben most óriási sikerrel elévénnyel látták. A jövő hét folyamán is kétszer kerül színpadra. Ma este bérlétszínházban és vasárnap este 7 óra, a második előadás.

Ejleli előadások. Két éjleli előadás lesz ezen a héten. Szombaton 10 és fél órai kezdettel a Tavasz ébredése fog hatodszor színterelni, vasárnap pedig szintén 10 és fél órai kezdettel a Hazudik a muzsikász c. hangulatos új operett-ujdonságot adják nyolcadszor. Mind a két éjleli előadást rendes helyarárral tartják meg.

Mozgók műsora:

Apollo mozgóban: kedden, Yamichura grófnő. Amerikai attrakció. Főszerepben: James Morrison. Szerda-ösztörtökön A boldogság kunyhója. Amerikai életkép. A tiszta nemes romantika üdítő forrása buzog felénk a filmből.

Uránia mozgóban: kedden a Halálugrás. (Salto Mortale), a bukaresti Apollo filmvállalat szenzációs artista-látványosság! Szerda-ösztörtök, A lelketlen férfi. Megkapó társadalmi filmszínmű, főszerepben: a bűnbájos Henny Porten és méltó partnere Johannes Riemann.

Egyetem mozgóban: kedden a Dorian filmvállalat renkiül érdekes kalandos regénye: A titokzatos telefon. Irta és rendezte a nagyszerű filmszínész-artista, Harry Piel. Szerda-ösztörtök-péntek, az Atlantic-filmvállalat pompás történelmi látványossága: Madame Becamier.

ELSŐ NAGYSZEBENI KÓSER SZALÁMI, FÜSTÖLTTHUS ÉS KONZERVGYÁR

ELJOVITS ÉS TÁRSA

Kérjük tisztelt vevőinket, hogy további becses megbízásaikkal felkeressék szíveskedjenek. Naponként friss áru, melyeket azonnal a legolcsóbb áron szállítunk. Naponkénti postai és vasuti szétküldés!

BERSON

GUMMISAROK és GUMMITALP

Olcsóbb és tartósabb mint bár! Legjobb és legbiztonságosabb és mindig élénk!

FRATN FRÄNKEL TESTV. 1895

Kézműáru nagykereskedése Cluj, Piata Mihai Viteazul (volt Széchenyi-tér) 14. sz.

Engros eladás!

Sport kötött-szövött Áruház

aradi hőr és kötött-szövött árakata

Kötött kabátok, svetterek, kötött ruhák, harisnya és keztü eredeti gyári árban

o o o kapható o o o

CLUJ, Wesselényi-utca 16. szám

Shalom Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít

Winkler Mór szalámigyára

Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz. Tel. 12-90. Árjegyzék és ár-kívánatra ingyen

UJI ÜVEGÜZLET UJI

A helybeli és vidéki vásárlók közönség szíves figyelmébe!

1448

Ausländer Rudolf

a volt Ausländer Testvérek cég társtulajdonosa üveg, porcellán és lámpaüzletét megnyitotta Cluj, Calea Regele Ferdinand 37 szám alatt

UJI ÜVEGÜZLET UJI

Engross Endetail 1888

Telefon 954.

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg, mindenféle poharak, demyományos palackok, lámpaárak bármilyen mennyiségben, legelőnyösebben

Ausländer Lajosnál

Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz.

Zsák, Ponyva

Vétel! 1424 Eladás!

Kölesöntézet javítóműhely saját cégjelzésű berendezéssel

Timisoara, II Piata Traian 2. Sürgönycim: Albal, Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

ORTH. SZALÁMI ÉS FÜSTÖLTTHUSGYÁR ALBA-JULIÁN, 5200

mely villanyerőre van berendezve. gyárt mindenféle szalámi, kolbász, virsli és sonkaárut

és árjegyzék kívánatra küldetik

szalámi

Naponta kapható frissen készült mindennemű

felvágottak és virsli

o o Ugyanott állandóan frissen vágott o o

liba

és frissen sürt libaszir kapható

Szalámigyár R-T.

Cluj, Malom-utca 8. 1455

Sándor

férfidivatkülönlegességek

Modern üvegesiszolda és tükörárugár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tüköröket és butor-üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-kereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Schönberger, Spitz & Co.

villanykörté kapható!

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lei. — Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lei. — Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lei. Jelleges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatásban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Keresek március elsejére irodaszolgai állást. Jó bizonyítvánnyal rendelkezem. Csákány-utca 16. 5207

Angolból, franciából, németből csoportoktatás és privátórák Calea Victoriei 16 sz. 5178

Ügyes zsidó tanulófiút fizetéssel azonnal felvesz a Safruth könyv- és papirkereskedés Cluj. 5183

Gazdák, kertészek, kertészkedők! Zittai hagyomány, sárga óriás, garantált fajtisza, legjobb csiraképeség, kgja 200 Lei, nagyobb vételnél engedmény, amíg a készlet tart. Tegyen mindenki kísérletet és mindig ezen fajhoz fog visszatérni. „Semina“ (Fleischmann Emil) Timișoara I, Strada Primariei 8. 5184

Más foglalkozásu lakó-társat keres szigorló orvos. 5201

Egy intelligens 18 éves izr. urileány, kinek 80.000 lei hozománya van, házasság céljából komoly, intelligens fiatalemberrel levelezne. Leveleket „Jövő boldogság“ jeligére a kiadó továbbítja. 5203

Egy két és féléves kis gyermekem mellé keresek egy perfekt német bonnet. Magyarul tudó előnyben. Cím: Grosz, Kudzsir. 5205

Keresek bérbe kisebb gyümölcsös a Házsongárd-ban vagy a Bekásban. Ertekezhetni dr. Carpinisan és Erszényes ügyvédi irodájában, str. Regina Maria 6. (Dobál-ház.) 5204

Egy házastelek eladó két szoba, konyha, előkamra és tűzlethelyiséggel. Cím a kiadóban. 5206

Reklám- és alkalmi plakátokat tervez Schlosser expresszionista festőművész Timișoara, Fűrdő-u. 9. 5202

Lupényi darabos kőszene

rostált akna és apró eredeti bányaarban — prompt szállít

RÓZSA & FEHÉR

Timișoara Ideiglenesen Hotel Ferdinand

az Urikány-Zsilvölgyi Kőszénbánya R.-társ. Bányát és Délerdély kizárólagos képviselője

Petroșeni Interurban telefon No. 41

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRUGYÁR TEL. INTERURBAN 2-18
Sürgőnycim JUVAERE Cluj
Cluj, Strada Xenophon (volt Szappan-utca)
Ékszerárugyár és nagykereskedés
VESZ: legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt
VÁLLAL: mindennemű brilliáns munkát, javítást és alakítást
Gyárti és elad mindennemű ékszerárúkat
Vésnökü méterem. Fogászati arany és forrasztó. Arany és ezüst huzalok és lemezek. Csak viszonteladók részére!

Zsák, Zsineg, Ponyva
Havas Dezső Timișoara. 1374

Cukorka és csokoládé raktár
Lusztig és Nussbacher
Calea Regele Ferdinand 31. sz.
Szállítunk póstán, utánvét mellett. 1489

Cégtáblákat legolcsóbban készít **JAKAB**
Strada Regala 12a. (volt Majális-utca). 1316

CORON BLUE (kékítő kocka), kékítő illatos, tinta, párna, festék, ka-
laplakk minden színben, padlóárgító,
garantált minőség, legolcsóbb ár.
Telegram: „LUXOR“ Cluj
Telefon 12-97 sz.
„LUXOR“ 1395
VEGYÉSZETI GYÁR CLUJ
Engross engedmény

Agvagy és Vegyipar Rt. Szatmár
Gyárt: hőrenyvet, esontenyvet, esontzsirt, mütrágyát, szappant, kocsikenőcsöt, gépszirt, téglát stb. Vesz: esontot, száraz és vizes húslejt, nyers és olvasztott fagygyut

Hercules
gyermek-
kocsi-gyár
modelljeinek gyári lerakata:
Szentgyörgy-u. 8
Viszonteladóknak előnyárak!

Gyermek-kocsik, BABY kelengyék, Tetra áruk!
Gyári árak!
1456 Lloyd 1208
Vidékre gyermek-kocsi-árjegyzék díjtalanul

Societatea Anonimă pentru Ingrășăminte Chimice **NITROGEN** Stickstoff-dünger Industrie Akt.-Gesellschaft
Mütrágyaipar Részvénytársaság
Instalație electrică 30.000 HP Diciosânmărtin (Jud. Târnava-Mică)
Liferează în orice cantități:
Szállítanak minden mennyiségben:
Lieferrn in jeder Quantität:
Carbid, Calcium cianamid, Oxigen, Ammoniac, Spirt de Salmiac
Adresa telegrafică: NITROGEN Telefon 52 Diciosânmărtin (Kisküküllő-m.)
Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

SZERKESZTŐS HIVATAL
Cluj, Kolozsv L. Pop (Brassay-utca) 10
Az „UJ KELET“ Szerkesztőség hivatal — Zs. N. Sz. —
A kéziratok szerkesztőség zsendők. Kéziratunk v.
VI. évfolyar

A „Ki ke... feladta eddig szélesebbkörűt.“ Szavunk... Tetszik, mert mert mondot... suk ki belőle... mereven és k... lizmus doktr... doktrina és n... ban mindig e... helyesebben a... Anghelescu m... mondott, nem... kulturtényeke... oktatás tágabb... met kap, de... kormány új... decentralizáció... Mindez... Ha a kormány... a jobb mód... inyünkre van... üti agyon ugy... több példát ez... a devizafelügy... mint pénzügy... a bankokráciá... meg kell áll... ménnyel szem... demokráciát je... kereskedelemn... török ezt a de... devizakeresked... néhány a kor... adják át, valós... kokráciát. Nem... mokat, hogy v... multjárt és m... meg a kormány... csak a követke... vetkezmények... multban mégis... vizakeresletnek... üzem, vagy ke... vagy eladni, n... önkényének, h... téve. Nagyon... törvényeit és... záció a kartelh... A deviz... könnyebbülést... másutt sem, ah... javítsák a züllő... nánk bizonyoss... vánt, helyesebt... fogja megközel... központok mar... mi jól emléksz... áldatlan működ... a legelsőrangú... marság és kapl... resztül erőszak... válságok újabb... hogy átvegyék... kamarák és a... holott senki sir... szérvek ugysze... dologról s a pr... egy még nincs... S a kormány, ... gaszkodik ehhe... kedelerhez és... életbe is lép m... zés. Nem várur